

HOZIRGI KUNDA TURIZMNING RIVOJLANISHI

Maxmatqobil Obilqosimov Jizzax politexnika instituti, "Ijtimoiy fanlar"

kafedrasi katta o'qituvchisi.

Tajibayev Muxiddin Abdurashidovich "Ijtimoiy fanlar"

kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi kunda turizm sohasining jadal rivojlanishi, uning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Turizmning asosiy yo'nalishlari – madaniy, ekologik, ziyorat va raqamli turizmning o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekistonda turizmni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar, yaratilayotgan qulay shart-sharoitlar hamda sohada uchrayotgan muammolar va ularning yechimlari ko'rib chiqilgan. Maqolada turizmning mamlakat iqtisodiy taraqqiyoti, aholi bandligi va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdagi muhim o'rni asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Turizm, turizm industriyasi, iqtisodiy rivojlanish, madaniy turizm, ekoturizm, ziyorat turizmi, turizm infratuzilmasi, xizmat ko'rsatish sohasi, raqamli turizm, O'zbekiston turizmi.

CURRENT DEVELOPMENT OF TOURISM

Makhmatkobil Obilkosimov Jizzakh Polytechnic Institute, Senior

Lecturer, Department of "Social Sciences"

Tajibayev Muxiddin Abdurashidovich Jizzakh polytechnic institute,

Social Department of Sciences " associate professor

Abstract: This article highlights the rapid development of the tourism sector today, its role and importance in the economy. The main directions of tourism - cultural, ecological, pilgrimage, and digital tourism - are analyzed. The reforms being implemented in the field of tourism development in Uzbekistan, the favorable conditions being created, as well as the problems encountered in the industry and their solutions were also considered. The article substantiates the important role of tourism in the country's economic development, employment, and the development of international cooperation.

Keywords: Tourism, tourism industry, economic development, cultural tourism, ecotourism, pilgrimage tourism, tourism infrastructure, service sector, digital tourism, tourism of Uzbekistan.

Bugungi kunda turizm jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan va yuqori daromad keltiruvchi tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, transport tizimlarining takomillashuvi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi turizm sohasining jadal sur'atlarda rivojlanishiga kuchli turtki bermoqda. Zamonaviy sharoitda turizm nafaqat iqtisodiy foyda manbai, balki davlatlar o'rtasidagi madaniy, ijtimoiy va ilmiy aloqalarni mustahkamlovchi muhim vosita sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Ushbu soha aholi bandligini ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish, xizmat ko'rsatish tarmog'ini rivojlantirish hamda hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi bilan ahamiyatlidir.

Ayniqsa, so'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylantirildi. Mamlakatning boy tarixiy-meros ob'ektlari, noyob madaniy qadriyatlari, qulay geografik joylashuvi va tabiiy resurslari turizm salohiyatini yanada oshirish imkonini bermoqda. Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, vizasiz rejimlarning joriy etilishi, zamonaviy mehmonxonalar va transport tizimining rivojlantirilishi, shuningdek, ichki va tashqi turizmni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat dasturlari sohaning jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Natijada turizm iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biriga aylanib, mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzi va raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynamoqda.

Turizm — bu shaxslarning dam olish, sog'lomlashtirish, bilim olish, madaniy-ma'rifiy ehtiyojlarini qondirish yoki xizmat safarlari maqsadida doimiy yashash joyidan vaqtincha chiqishi bilan bog'liq bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy faoliyat turidir. Bugungi kunda turizm faqatgina hordiq chiqarish vositasi bo'lib qolmay, balki ko'plab davlatlar iqtisodiyotining muhim tarmog'iga aylangan.

Turizmning iqtisodiyotdagi ahamiyati quyidagi jihatlarida namoyon bo‘ladi:

- mamlakat yalpi ichki mahsuloti hajmining oshishiga xizmat qiladi;
- yangi ish o‘rinlari yaratish orqali aholi bandligini ta‘minlaydi;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojini jadallashtiradi;
- transport, savdo, mehmonxona, umumiy ovqatlanish kabi sohalarning rivojlanishiga turtki beradi;
- mamlakatning xalqaro imijini mustahkamlaydi va investitsiyalarni jalb etadi.

Bugungi kunda turizm jahon yalpi ichki mahsulotining salmoqli qismini tashkil etib, millionlab insonlar uchun daromad manbai bo‘lib xizmat qilmoqda. Shu sababli ko‘plab davlatlar turizmni strategik soha sifatida rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratmoqda.

Zamonaviy sharoitda turizm tarmog‘i turli yo‘nalishlarda jadal rivojlanib bormoqda. Ularning har biri o‘ziga xos xususiyatlari bilan ajralib turadi.

Madaniy va tarixiy turizm eng keng tarqalgan yo‘nalishlardan biri bo‘lib, tarixiy obidalar, me‘moriy yodgorliklar, muzeylar, qadimiy shaharlar bilan tanishishni o‘z ichiga oladi. Bu turizm turi milliy madaniyatni asrash va targ‘ib etishda muhim ahamiyatga ega.

O‘zbekistonda Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz kabi tarixiy shaharlar boy madaniy merosi bilan butun dunyoda mashhur bo‘lib, YuNESKOning Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan obidalar sayyohlarni o‘ziga jalb etmoqda.

Ekoturizm tabiatni muhofaza qilish, ekologik muvozanatni saqlash hamda tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga asoslangan turizm turidir. Bu yo‘nalishda sayyohlar tog‘li hududlar, milliy bog‘lar, qo‘riqxonalar, cho‘l va dasht hududlariga tashrif buyuradilar.

O‘zbekistonda Chotqol, Zomin, Nurota, Qizilqum hududlari ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega bo‘lib, ushbu yo‘nalish kelajakda ekologik barqaror rivojlanishga xizmat qilishi mumkin.

Ziyorat turizmi diniy-ma‘naviy ahamiyatga ega bo‘lib, muqaddas qadamjolarini ziyorat qilishga asoslanadi. O‘zbekiston islom sivilizatsiyasining

muhim markazlaridan biri hisoblanib, Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Bahouddin Naqshband kabi buyuk allomalar qadamjolari bilan mashhur.

So‘nggi yillarda ziyorat turizmini rivojlantirish maqsadida infratuzilma yaxshilanib, xorijiy sayyohlar uchun qulay sharoitlar yaratilmoqda.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi turizm sohasiga ham kuchli ta’sir ko‘rsatdi. Bugungi kunda onlayn bronlash tizimlari, elektron vizalar, mobil ilovalar, virtual ekskursiyalar turizm xizmatlarini yanada qulay va ommabop qilmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida turistlar sayohatni oldindan rejalashtirish, to‘lovlarni amalga oshirish va xizmatlardan masofadan turib foydalanish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan:

- ko‘plab davlatlar uchun vizasiz rejim joriy etildi;
- zamonaviy mehmonxonalar va mehmon uylari soni oshirildi;
- avtomobil, temir yo‘l va havo transporti infratuzilmasi rivojlantirildi;
- “Silk Road”, “Ziyorat turizmi”, “Ichki turizm” kabi davlat dasturlari amalga oshirildi;
- turizm sohasini tartibga soluvchi qonunchilik takomillashtirildi.

Ushbu chora-tadbirlar natijasida mamlakatga tashrif buyuruvchi xorijiy sayyohlar soni yil sayin ortib bormoqda hamda turizm milliy iqtisodiyotning muhim daromad manbaiga aylanmoqda.

Shu bilan birga, turizm sohasida ayrim muammolar ham mavjud:

- xizmatlar sifati hamma hududlarda bir xil emasligi;
- malakali kadrlar yetishmasligi;
- ayrim hududlarda infratuzilmaning sust rivojlanganligi;
- reklama va marketing ishlarining yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- turizm yo‘nalishida malakali mutaxassislar tayyorlash;
- xizmat ko‘rsatish madaniyatini oshirish;

- raqamli marketing va reklama faoliyatini kuchaytirish;
- hududiy turizm loyihalarini kengaytirish;
- xususiy sektor ishtirokini rag‘batlantirish.

Xulosa qilib aytganda, hozirgi kunda turizm iqtisodiyotning eng istiqbolli va tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar, yaratilayotgan qulay shart-sharoitlar va boy turistik salohiyat ushbu sohaning kelajakdagi rivojlanishi uchun mustahkam asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Turizm nafaqat iqtisodiy daromad manbai, balki milliy madaniyatni targ‘ib qilish, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash hamda aholining turmush darajasini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Kelgusida ushbu sohani yanada rivojlantirish mamlakat taraqqiyotining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. “Turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”, 2019-yil.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “2022–2026-yillarda Yangi O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi”. – Toshkent, 2022.
3. Abdukarimov B.A. Turizm iqtisodiyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2020.
4. Qodirov A.Q., Ismoilov Sh.X. Turizmni tashkil etish va boshqarish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. O‘zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi rasmiy sayti: <https://uzbektourism.uz>
6. Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) ma’lumotlari: <https://www.unwto.org>